

Coordination Agreements) в 2023 році [5].

Отож згідно з внутрішнім правом Міжнародного Руху, ТЧХУ має статус «Національного товариства приймаючої країни» з відповідними правами та обов'язками відповідно до Севільської угоди 2.0. При цьому згідно із пунктом 6.5 Угоди підтримка розвитку Національного товариства приймаючої країни зміцнює стійкість її інституцій, особливо в умовах затяжних кризових ситуацій. Застосування Севільської угоди 2.0 в Україні стало ключовим викликом через відмінності в підходах до координації ТЧХУ, МКЧХ і МФЧХ. МФЧХ і МКЧХ переглянули всі існуючі інструменти, щоб забезпечити їх узгодженість із Севільською угодою 2.0. Зокрема, в 2023 році було переглянуто шаблон для угод про координацію руху (Movement Coordination Agreements), що дозволило посилити механізм координації в кризових умовах. В Україні ці відмінності стали особливо помітними в перші місяці повномасштабного вторгнення РФ, коли ТЧХУ, МКЧХ і МФЧХ координували свої зусилля з надання гуманітарної допомоги, що дозволило зменшити дублювання діяльності та значно посилити взаємодію між компонентами Міжнародного Руху.

1. Доценко М. І. Товариство Червоного Хреста України як допоміжна гуманітарна організація для держави. *Політичне життя*. 2024. № 2. С. 92–105. URL: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.2.13>.

2. Constitution of the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. Statutory texts of the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. Constitution Rules of Procedure Financial Regulations Staff Rules Rules for Travel Assistance. IFRC. 2019. URL: https://www.ifrc.org/sites/default/files/2021-08/Statutory_Texts_2019_EN_web2.pdf.

3. Implementation of the Movement Coordination for Collective Impact Agreement (Seville Agreement 2.0) : progress report, September 2024. URL: https://rcrcconference.org/app/uploads/2024/09/CoD24_13-Progress-report-SA2.0-EN-1.pdf.

4. Movement Coordination for Collective Impact Agreement. Seville Agreement 2.0. IFRC. URL: https://www.ifrc.org/sites/default/files/2022-10/Seville_Agreement_2.0_EN.pdf.

5. Movement Operational Checklist. URL: <https://smcctoolkit.org/tool-kit/>.

6. Statutes of the International Red Cross and Red Crescent Movement. ICRC. URL: <https://www.icrc.org/sites/default/files/external/doc/en/assets/files/other/statutes-en-a5.pdf>.

Дмитро ДУНАЙНИЙ

аспірант кафедри
адміністративно-правових дисциплін
та публічного управління
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ТЕРОРИЗМ ЯК ГЛОБАЛЬНА ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

Тероризм є одним із найсерйозніших викликів сучасній світовій спільноті, оскільки становить безпосередню загрозу життю людей, дестабілізує держави та підриває міжнародну безпеку. Він охоплює різноманітні форми насильства, спрямовані на досягнення політичних, релігійних або ідеологічних цілей. До подій 11 вересня 2001 р. тероризм був лише однією з численних і зростаючих проблем міжнародної безпеки. З тих пір вона перемістилася в центр турбот міжнародного співтовариства. Тероризм розглядається як стримуюча сила для розвитку ліберальних, відкритих та демократичних суспільств, що керуються верховенством права. Це глобальна загроза, яка зачіпає практично кожен країну.

Не існує загальноприйнятого визначення тероризму. У період з 1930-х років до кінця холодної війни було опубліковано понад 100 визначень. Загальна кількість на сьогодні, без сумніву, є значно більшою. Будь-яке визначення має бути прийнятним для всіх, але глибока суб'єктивність цього слова пояснює, що досі жодне визначення не отримало універсального схвалення. Однак для визначення тероризму прийняті деякі універсальні норми і характеристики:

- застосування незаконного насильства або сили (сьогодні це включає і використання ЗМЗ-пристроїв);
- це недержавний феномен;

– насильство застосовується проти цивільних осіб, які за визначенням є невинними [1, с. 100].

На жаль, наразі ці ознаки можна розширити: вже є визнаними державами-терористами Іран, росія. Якщо б попередня адміністрація США підтримала в Конгресі резолюцію про визнання росії державою-терористом, нинішній адміністрації було б важче здійснити радикальний розворот в бік покращення відносин з росією, ставлячи під загрозу весь світовий порядок.

Ірраціонального тероризму не існує: терористи завжди прагнуть досягти певних цілей; вони має на меті примусити або залякати уряди чи суспільства у досягненні цілей, які загалом є політичними, релігійними, ідеологічними або економічними/соціальними. Однак резолюція РБ ООН 1373, прийнята невдовзі після терактів 11 вересня, імпліцитно визначає тероризм як такий, що складається з терористичних актів незалежно від їхніх причин і цілей. Отже, цілі та мотиви терориста не можуть виправдовувати терористичні акти.

Тероризм – це сила, що змушує зміни відбуватися в довгостроковій перспективі, а не миттєво. Тероризм ніколи не втрачає своєї сутності, яка полягає в жорстокому поводженні з невинними на службі політичної влади. Складовими міжнародного тероризму є: групові зобов'язання перед міжнародною революцією, готовність іноземних урядів і громадськості допомагати і симпатії діаспор з боку населення. Інгредієнти варіюються в різні фази або хвилі міжнародного тероризму і не завжди добре змішуються.

Сучасний тероризм виявляє нові тенденції і небезпеки, які трагічно продемонстрували безпрецедентні напади на Нью-Йорк і Вашингтон 11 вересня 2001 р. Це не тільки засвідчило здатність і готовність терористів використовувати нові методи вбивства і руйнування, але і те, що змінюється характер тероризму з точки зору організації і оперативного підходу. Терористи організовані в розрізнені підрозділи, які пов'язані між собою в мережах, налаштованих на інформаційну епоху.

Релігія є особливою частиною сучасного тероризму. Релігійні терористи вважають терористичні акти божественно виправданими. Тому вони можуть бути більш жорстокими, суїцидальними тощо. Ісламістський тероризм ґрунтується на тотальній вірі в теологічну та абсолютну істину, що врешті-решт вимагає знищення невірних. Це потім легітимізує застосування насильства. Нещодавня поява тероризму самогубців також заохочується релігійними мотивами, а вербування терористів-смертників експлуатує їхні погані соціально-економічні перспективи. Це призвело до мегатероризму, який продукує ще більше жертв.

У цьому контексті слід розрізняти слова «ісламський» та «ісламіст». Перший означає приналежність до релігії, а другий – до політичної ідеології, навіяної релігією. Хоча ніщо в ісламі не пропагує тероризм навіть неявно, невеликі групи адептів ісламістської ідеології вдаються до терористичних актів. Однак слід мати на увазі, що й інші релігії мають своїх фундаменталістів і терористів.

Зусилля міжнародного співтовариства з боротьби з терористичними актами привели до укладення низки багатосторонніх конвенцій. Ці конвенції спрямовані проти конкретних видів терористичної діяльності, таких як саботаж і викрадення, напади на дипломатів і захоплення заручників. Вони зобов'язують держави притягати до відповідальності виявленого правопорушника, знайденого на їхній території, або екстрадувати його. Жодна з нинішніх багатосторонніх антитерористичних конвенцій не передбачає економічних чи інших санкцій проти держав, які допомагають терористам або пропонують їм безпечний притулок. Після терактів 11 вересня 2001 р. проти Сполучених Штатів Америки міжнародне співтовариство усвідомило, що з тероризмом, як з глобальним явищем, потрібно боротися в дусі солідарності. Після цих нападів НАТО вперше у своїй історії задіяла статтю 5 щодо взаємної оборони, оголосивши напади нападками на усі країни-члени. Після зазначеного історичного рішення були здійснені практичні заходи, спрямовані на допомогу США. У цьому контексті члени альянсу домовилися вжити заходів як індивідуально, так і колективно для розширення можливостей кампанії проти тероризму.

Нині НАТО робить свій внесок у боротьбу з тероризмом шляхом військових операцій на Балканах і в Середземномор'ї, а також вживаючи заходів для захисту свого населення і території від терористичних нападів. Альянс бере участь і у далекосяжній трансформації своїх збройних сил і засобів для кращого стримування і оборони від тероризму і тісно взаємодіє з країнами-партнерами і організаціями з метою забезпечення широкої співпраці в боротьбі з тероризмом [2].

На Празькому саміті в листопаді 2002 р. глави держав і урядів НАТО ухвалили пакет заходів з посилення спроможностей НАТО в галузі захисту від тероризму, в тому числі

військову концепцію захисту від тероризму, План дій з планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру (СЕР) з удосконалення цивільної готовності проти можливих нападів на цивільне населення із застосуванням хімічних речовин, біологічних або радіологічних засобів; а також заходи щодо зміцнення захисту від кібератак. Вони також ініціювали техніко-економічне обґрунтування протиракетної оборони для вивчення варіантів захисту території, збройних сил і населених пунктів альянсу від ракетних загроз.

Під час Стамбульського саміту 2004 р., а поступово і під час наступних самітів НАТО країни-члени домовилися про широкий комплекс заходів з посилення індивідуального і колективного внеску членів Альянсу в боротьбу міжнародного співтовариства проти тероризму. Ці заходи включають, із-поміж іншого, поліпшення обміну розвідувальною інформацією, допомогу в захисті від терористичних нападів і врегулюванні їхніх наслідків, включаючи необхідність запобігання придбанню терористами зброї масового знищення.

Тероризм є однією з ключових загроз національній безпеці будь-якої країни і вимагає комплексного підходу до боротьби з ним. Для ефективної протидії необхідна не лише військова та правоохоронна діяльність, а й активна політика у сфері міжнародного співробітництва, соціальної стабільності та технологічної безпеки.

1. Ivančík R., Nečas P., Jurčák V. Theoretical View of Some Current Global Security Challenges. *Incas Bulletin*. 2014. Vol. 6, Issue 1. P. 99–107.

2. Kitler W. Model of the National Security System: Selected Problems. *European Research Studies Journal*. 2021. Vol. XXIV. Issue 3B. P. 1027–1040.

Андрій ЗАЦАРНИЙ

аспірант кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ВПЛИВ РАТИФІКАЦІЇ СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ СИСТЕМАТИЧНИМ ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ

На сьогодні питання систематичного порушення фундаментальних прав людини є актуальним, оскільки Україна бореться не тільки за свій суверенітет та територіальну цілісність, але й за права та свободи людини.

В умовах воєнного стану, коли рівень стресу та тривоги значно зростає, будь-який прояв насильства може мати руйнівний вплив на психічний та емоційний стан людини. Труднощі у працевлаштуванні та соціальній адаптації до звичайного життя після виїзду із зони бойових дій, можливі загрози членам сім'ї, складні життєві ситуації стали підґрунтям для підвищення рівня криміналізації суспільства.

Домашнє насильство є серйозною соціально-правовою проблемою, яка потребує ефективного реагування з боку держави. В Україні законодавство у сфері запобігання та протидії домашньому насильству поступово вдосконалюється, однак проблеми залишаються.

Новим підходом для посилення захисту сімейних відносин в умовах воєнного стану стала ратифікація Україною Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбі з цими явищами «Стамбульської конвенції» та ухвалення на її основі закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству», що стало вирішальним у запровадженні юридичних новацій стосовно соціальної роботи із сім'ями та молоддю; забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків; захисту осіб, які стали жертвами кривдників; превентивного впливу правоохоронців на правопорушників [1].

Цим законом запроваджено низку термінів, як-от: домашнє насильство, економічне насильство, запобігання домашньому насильству, кривдник, обмежувальний припис стосовно кривдника, протидія домашньому насильству тощо, розроблено спеціальні заходи протидії домашньому насильству, такі як: терміновий заборонний припис стосовно кривдника; обмежувальний припис стосовно кривдника; взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи; направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

У Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» зазначено,